

The background of the cover is a soft, painterly illustration of a park scene at sunrise or sunset. A large, leafy tree is on the left, its branches framing the top of the image. In the center, a wooden park bench sits on a sandy path. An open book lies on the bench, with a few green leaves scattered around it. A small brown and white bird is perched on the right end of the bench. In the background, a city skyline with various skyscrapers is visible under a sky with light, wispy clouds. The overall color palette is warm, with pinks, oranges, and yellows from the low sun.

PETER NOVÁK

Ticho medzi slovami

Príbehy o drobných okamihoch života

db

Peter Novák: Ticho medzi slovami
© Vydavateľstvo DON BOSCO 2026
Návrh obálky a ilustrácie Marta Nováková

Všetky práva vyhradené.

ISBN 978-80-8074-612-4

ÚVOD

Na trhovisku sa človek dozvie všeličo.

Ako sa ľudia medzi sebou zdravia, aké sú miestne zvyky, čo sa v tejto sezóne najviac predáva, kedy a ako správne sadiť papriku.

Človek sa z hlasného kriku predávajúceho „zelí ze Stupavy“ dozvie aj to, koľko kapusty včera zjedla jeho Boženka, manželka, a ako veľmi jej chutila. Popritom môžete zachytiť informáciu, kde sa dá v okolí dobre a lacno najesť či v ktorom prístrešku vám poskytnú kľúče od záchoda.

Stačí sa len ticho prechádzať pomedzi stánky a počúvať.

Raz som takto prechádzal cez trhovisko. Z viechy oproti mne vyšli dvaja chlapi. Už mali dosť „nakúpené“.

Prvý zastavil, oprel sa rukou o dvere a spýtal sa druhého: „Milan, očúvaj ma, ty kedy plánuješ, že sem dôjdeš znova? Nech si zas tak dobre povyprávame jak dnes.“

„Karči, očúvaj ma. Zautra letím do Londýna, potom Nýjork, ďalšie dny do Vídne. Šak víš, párty, tí oslavy, oné... Koncom mesáca, Karči. Koncom mesáca sa tu znova zastavím.“

Karči nechápavo pozerál na Milana.

Ten ho priateľsky objal.

A po chvíli povedal: „Karči, šak nebuď blázen. Zautra dojdem. Tak jak každý den. Šak furt sme tu v šenku. Šak gde by som ti ja, Karči mój, asi tak odletel?“

Krátke okamihy zo života ľudí okolo nás, ktoré v našom vnútri môžu vyvolať pobavenie, dobrú náladu, ale aj rozhorčenie nad stavom dnešnej spoločnosti či potvrdenie skúsenosti, že všetkého veľa škodí.

Tých príbehov sú tisíce. Mnohé sú však málo významné, nedôležité na to, aby sme si ich uložili. Väčšinou časom zapadnú prachom. No sú aj také, ktoré sa nás dotknú človečinou, silným svedectvom, situáciou ľudí, ktorá nás osloví.

Pri písaní som si uvedomil, že skutočné príbehy, ktoré som zažil a zaznamenal v tejto knihe, majú zvláštnu silu. Nie sú vymyslené, nie sú prikrášené fantáziou – sú pravdivé, ľudské a často veľmi blízke tomu, čo prežívame aj my sami. Možno sa v niektorých z nich spoznáte, možno vám pripomenú vlastné spomienky alebo vám ukážu, že v rôznych životných okolnostiach nie sme sami.

Táto kniha nám môže pripomenúť, že aj obyčajné dni skrývajú silné príbehy a že za každým človekom je život, ktorý stojí za to vypočuť si. Naš život má totiž rovnakú cenu ako život kohokoľvek iného.

Budem rád, ak vám nasledujúce príbehy prinesú zamyslenie, úsmev, pochopenie alebo vám pomôžu pozrieť sa na niektoré veci inak.

Tak nech sa vám dobre číta.

Peter Novák

TÓNO K NÁM UŽ NEPRÍDE

Boli hluční. Ako vždy. Aj dnes.

Roky mi to pri obede prekážalo a stále prekáža.

Človek chce mať aspoň pri jedle trocha pokoja.

Aspoň tu, keď už doma pri deťoch nie.

Ale oni hučia na celú budú (tak volám vývarovňu, kam sa chodievam najesť), prekrikujú sa, smejú z plných, chrapľavých a slabých pľúc.

Stretávam ich tu pri tom istom stole už roky, pravidelne. Je to ich stôl.

Nikdy som sa im však neprihovoril, nepožiadala o stíšenie.

Zvykol som si.

Väčšinou sa rýchlo najem a odchádzam.

Často si pritom musím (spolu so všetkými v miestnosti) vypočuť ich starecké reči.

Najmä o lekároch, kto ku ktorému ide. A hlavne prečo. To by bolo nadtľho.

A tiež, kto z nich už čo nemôže jesť, dvíhať, robiť.

Kam dnes ísť, kam nie.

Kto kde bol včera, prečo minule neprišiel a kto kde nechal bicykel či nákup.

Najčastejšie hovoria o tom, čo robili, keď robili.

A ako dobre to robili! Nie tak, ako sa to robí dnes.

Doteraz drží tá páčka, ktorú Jožo namontoval na záchodoch na plavárni.

A v politike a športe majú páni úplne jasno.

Škoda, že sa nikdy nepočúvajú a hneď, ako jeden začne, druhý mu skočí do reči a tretí sa vyberie po pohár vína, štvrtý načne inú tému, piaty dobre nepočuje...

Jediný, kto to dopočúva a vylúšti, som často len ja. A občas možno aj ľudia okolo.

Dnes došiel k partii pri stole ako posledný Ivan.

„Ivááán, ty kde si bol, kamarát zlatý náš? Na dovolenke? Ani pohľadnicu si neposlal. A my čakáme a čakáme, a nič. Čo o sebe nedáš vedieť?“

„Ááále, kde by som bol? Tu som bol. Doma. Nohy ma boleli.“

„Čo si dáš?“ (To sa pýtajú často, ale neznamená to pozvanie na pohárik. Vždy ten, kto si niečo dá, si to aj sám objedná, aj po to sám ide, aj si to sám platí.)

„Nič. Nejaký som taký nijaký. Dnes nechcem nič.“

„Tú kapustu si kúpil minule?“

„Kapustu? Jáj, tú, hej. Žena navarila, veľa toho bolo, stačilo menej kúpiť.“

„A kde máš Tóna? Ten sa tu tiež dnes ešte neukázal.“

„Tóno k nám už nepríde, chlapci. Predvčerom zomrel.“ Ivan to povedal len tak. Ako ďalšiu správu ku kapuste.

Chvilka ticha.

„Tóno zomrel? Ani nevyzeral. Šak minule sme tu ešte boli spolu.“

„No hej, že doma. Žena jeho mi volala.“

„Škoda ho.“

„Ja som Tóna až tak dobre nepoznal, vy ste ho poznali lepšie,“ povedal jeden.

„Šak aj Laci, viete ktorý, ten tiež že umrel,“ doplnil iný.

„No nič, idem ja, chlapci, ešte musím kúpiť mäso,“ zdvihol sa ďalší.

„Šak oné... Zajtra jako, Feri? Prídeš sem alebo ako sa dohodneme?“

„Zajtra mám lekára, zajtra nemôžem. Šak potom prídem.“

„No čo, čo si dáme chlapci?“ Znova s hlasným smiechom a krikom začnú tí, čo tu ostali sedieť. Už sú asi zvyknutí, že každý deň odchádza niekto z ich ročníka, kamarát pri stole. Už nebedákajú, nehľadajú príčiny, neriešia dátum pohrebu. Možno pôjdu, možno budú u lekára alebo doma s bolesťami.

Tá správa, že Tóno už nepríde, ma akosi dostala.
Znie mi celý deň v ušiach.

Napriek tomu, že som ho osobne nepoznal. Určite som ho však stretol a počul. A isto mi aj on šiel na nervy svojím hučaním.

Uvedomil som si pritom, že práve toto hučanie starcov dotváralo priestor, v ktorom žijem. Partia starých pánov, ktorí mi možno nechtiac, ale v mnohom pootvorili svoj život, svoje osobné príbehy, každodenné trápenie, starosti, hlúpe radosti.

Pravidelne, s nevyžiadanou istotou ich prítomnosti.
Tóno bol jeden z nich.

Stoličky ostávajú prázdnejšie.

A najbližšiu strelu možno nepríde vôbec nikto, ktovie.

A bude „konečne ticho“.

Janais:

„Smutno-krásne čítanie...“

Mária:

„Ej, v tej búde som, myslím, naposledy jedla s tebou, Peťo. Musím tam znova niekedy zájsť, „najesť“ sa tej atmosféry...“

Peter

„Vďaka, že si o tom napísal.“

OTEC V LEJAKU

Náhle sa spustil lejak.

Silný lejak.

S Nelkou a Adamkom sedíme v kostole.

„Deti, budeme musieť počkať, inak poriadne zmokneme,“ poviem.

Gez pootvorené okno sledujeme búrku.

Doznievajú farské oznamy, spolu s požehnaním dážď ustupuje.

Z kostola odchádzame medzi poslednými. Lúčime sa s priateľmi.

Dážď ustal.

Je príjemne.

Vtom k nám pomalým krokom nečakane prichádza môj otec.

Sandále má premočené, z dáždnika ešte steká voda. V ruke drží ďalšie tri dáždniky.

„Babka ma poslala, aby som vám zaniel, nech nezmoknete. No kým som v búrke došiel, už aj pršať prestalo,“ usmeje sa.

Otcovia a mamy.

So všetkou tou starostlivosťou a pozornosťou vás napriek starobe zakaždým odzbroja úprimným skutkom lásky.

Zita

„Presne takí boli aj moji. Takouto úžasnou všímavosťou a pozornosťou vyjadrujú lásku k vám všetkým, Peťko. To je tá múdrosť starcov, ktorú sa nám snažia odovzdať. Srdečne ich pozdravujem.“

Karolína

„Rozplakal ma tento príspevok, Peťo. Pripomenul mi mojich... tiež sú takí.“

Lenka

„Áno, takí sú. Otcovia i mamy. Vlastné pohodlie, zdravie, čas, námahu obetujú kvôli dobru svojich detí. Snáď raz budeme takí aj my.“